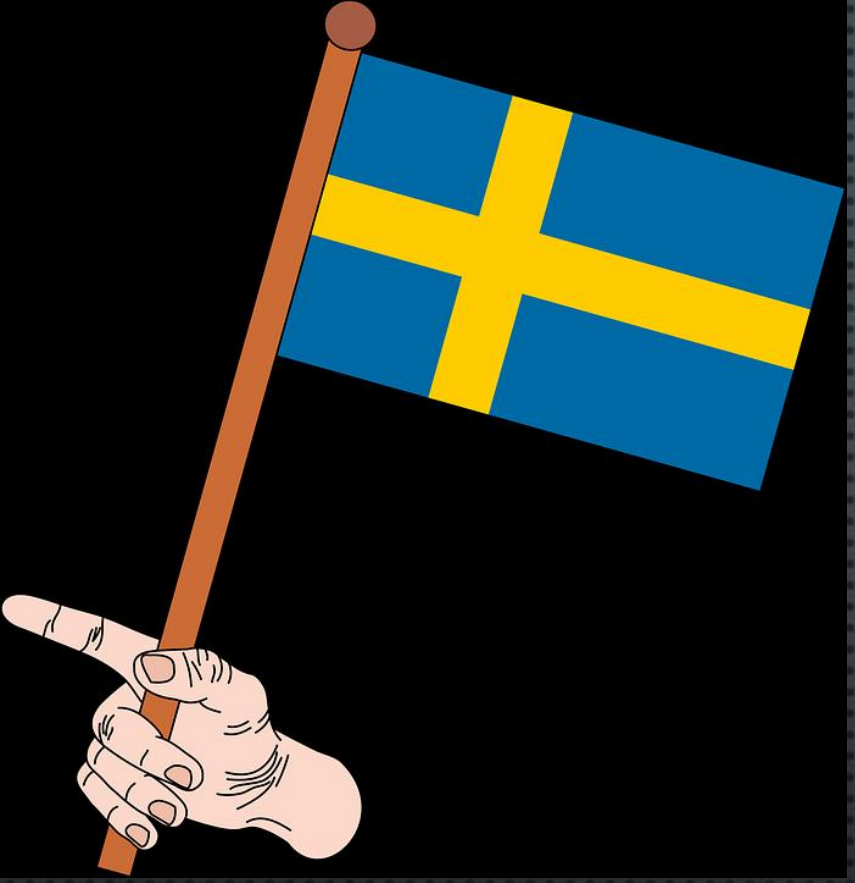

SVERIGE / VÄRLDEN 1950 TALET

HÄNDELSER UNDER 1950 TALET

1950
Talet

Malmö slutet av 1950-talet. Satdsbyggnad skontoret/Plan avdelningen på studieresa.

1950-talet i Sverige var en period präglad av stark ekonomisk tillväxt, framtidstro, utbyggnad av folkhemmet och framväxten av en ny ungdomskultur influerad av USA. Sverige gick från efterkrigstidens resursbrist till att bli en av världens rikaste ekonomier.

Politisk och social utveckling

Folkhemmets utbyggnad:

Stora sociala reformer genomfördes, inklusive förberedelser för allmän sjukförsäkring (införd 1955) och diskussioner om tjänstepension (ATP).

Bostadsbyggande:

För att komma till rätta med trångboddhet byggdes miljoner ljusa och moderna bostäder, ofta med statliga lån.

Nordiska rådet:

Sverige blev medgrundare av Nordiska rådet 1952, vilket främjade samarbete mellan de skandinaviska länderna.

Dag Hammarskjöld:

Den svenske diplomaten valdes till FN:s generalsekreterare 1953, en position han innehade till 1961.

Demokratisk milstolpe: 1950 passerade Sveriges befolkning 7 miljonerstrecket.

LUX
TOALETTVÅL
SLOTTS
senap
SLOTTS
SLOTTS
30 LBS.
NET WT.
Dos Palos
BRAND
SELECT
NATURAL THOMPSON
EEDLESS RAISINS

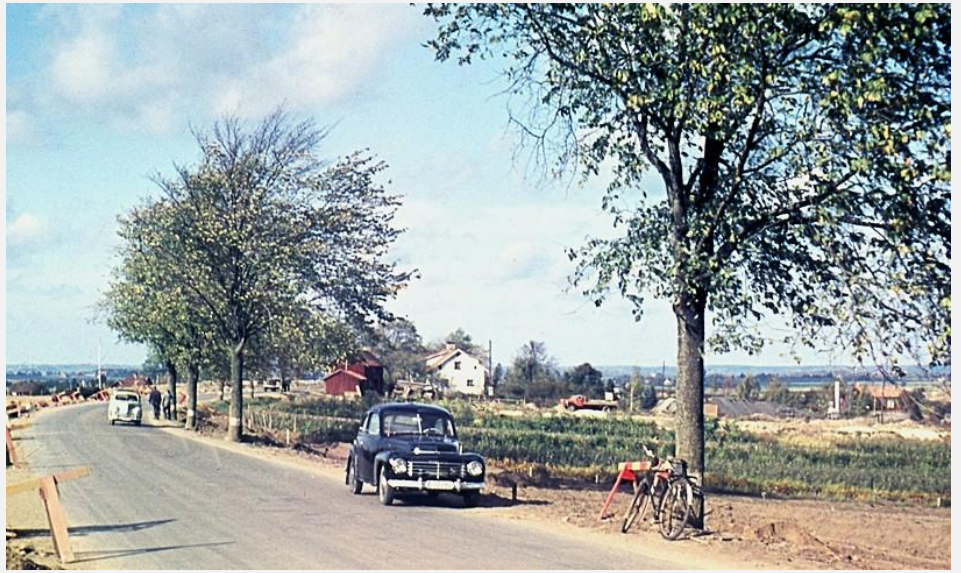

Ekonomi och infrastruktur

Ekonomiskt uppsving: Industrin blomstrade med omfattande export till krigshärjade länder i Europa. Motorisering: Privatbilismen ökade kraftigt och 1953 invigdes Sveriges första motorväg mellan Malmö och Lund.

EFTA: Sverige var med och grundade den europeiska frihandelssammanslutningen EFTA 1959. Koreakrigets effekter (1950–1953): Det skapade en högkonjunktur men även snabb inflation och prishöjningar i början av decenniet.

Kultur och samhällsliv

Ungdomskulturen föds: Influenser från USA (rock'n'roll, jeans, brylkräm) skapade en tydlig ungdomskultur skild från vuxenvärlden.
TV-debut: Sveriges Radio startade reguljära TV-sändningar 1956.

Sportframgångar: Sverige stod värd för fotbolls-VM 1958, där Sverige tog silver. Boxaren Ingemar Johansson blev också en stor ikon under perioden.

Design och trender: "50-talsdesign" med teakmöbler, ljusa färger och plast i köksredskap blev populärt.

EFTA

Internationella relationer

Kalla kriget: Sverige bibehöll sin alliansfrihet men anpassade sig till det kalla krigets realiteter, bland annat genom att 1950 byta diplomatiskt erkännande från Taiwan till Folkrepubliken Kina.

Tronskifte: Gustaf VI Adolf blev kung 1950 efter Gustaf V:s död.
Sammanfattningsvis var 1950-talet en brytningstid där Sverige cementerade sin roll som en modern välfärdsstat med hög levnadsstandard.

Gustaf V (fullständigt namn Oscar Gustaf Adolf), född 16 juni 1858 på Drottningholms slott i Lovö socken, Stockholms län, **död 29 oktober 1950** på Drottningholms slott, var kung av Sverige från 1907, som den femte regenten av huset Bernadotte. Han var son till Oscar II och drottning Sofia, sonsons son till Karl XIV Johan samt farfars far till Sveriges nuvarande kung Carl XVI Gustaf.

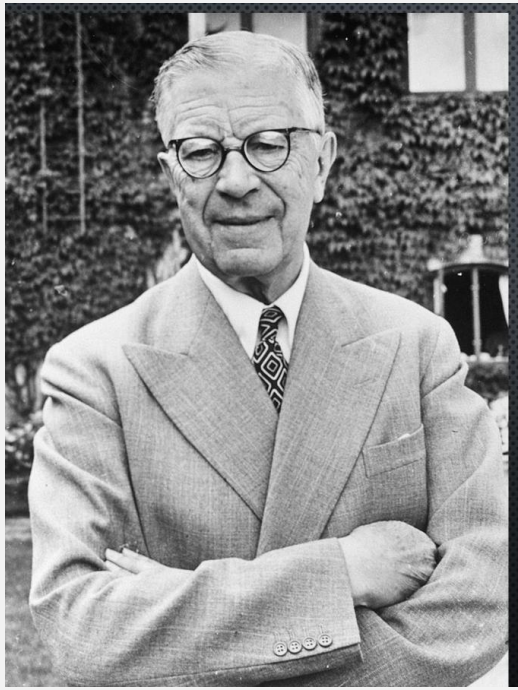

Gustaf VI Adolf, Oscar Fredrik Wilhelm Olaf Gustaf Adolf, född 11 november 1882 på Stockholms slott i Stockholm, död 15 september 1973 på Helsingborgs lasarett i Helsingborg, Malmöhus län, var Sveriges **konung från den 29 oktober 1950** och fram till sin död. Han var son till Gustaf V och Victoria av Baden och farfar till Carl XVI Gustaf. Han ingick äktenskap 1905 med den brittiska prinsessan Margaret (1882–1920) och gifte sig för andra gången 1923 med Louise Mountbatten (1889–1965).

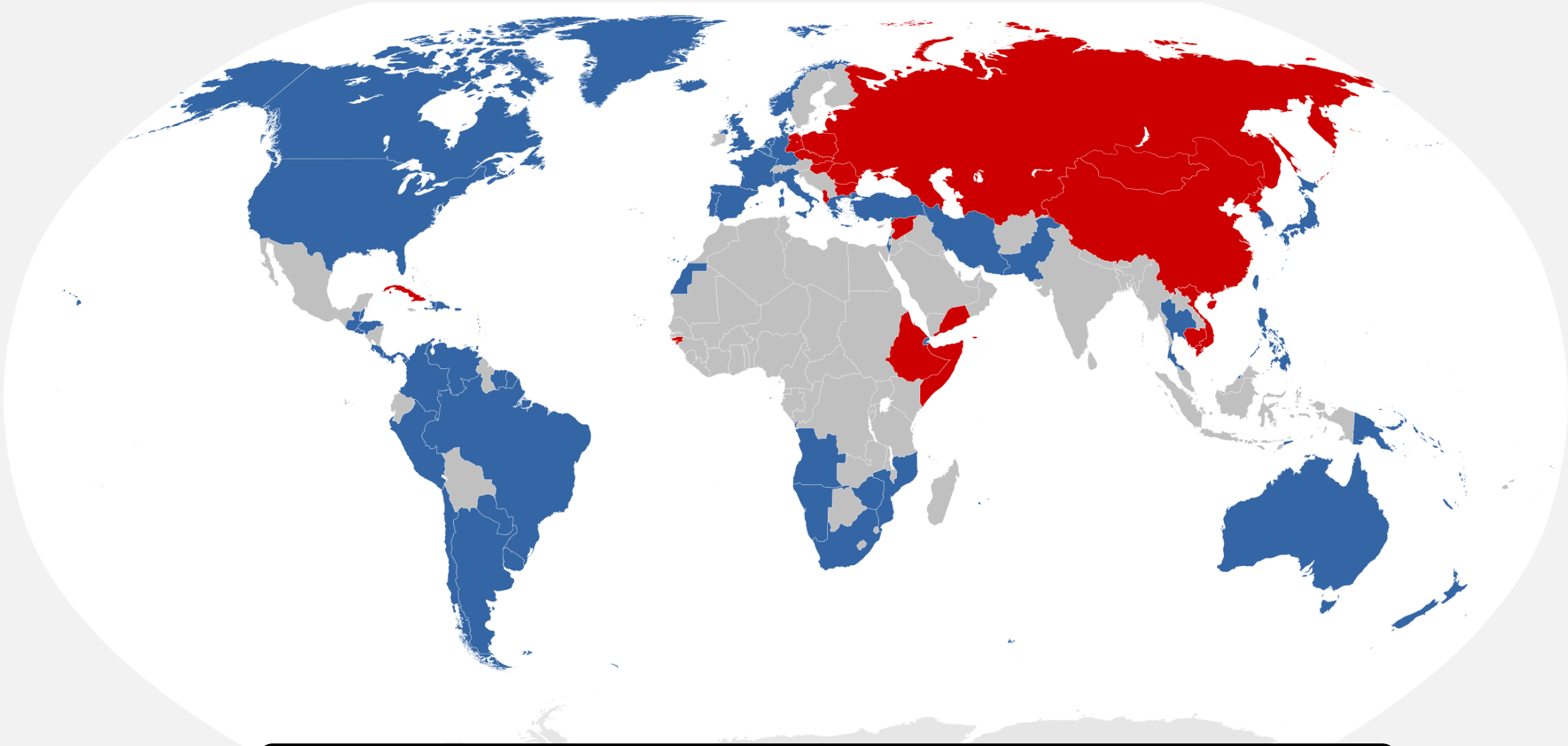

Kalla Kriget

US ARMY CHECKPOINT
YOU ARE LEAVING
THE AMERICAN SECTOR
VOUS SORTEZ
DU SECTEUR AMERICAIN

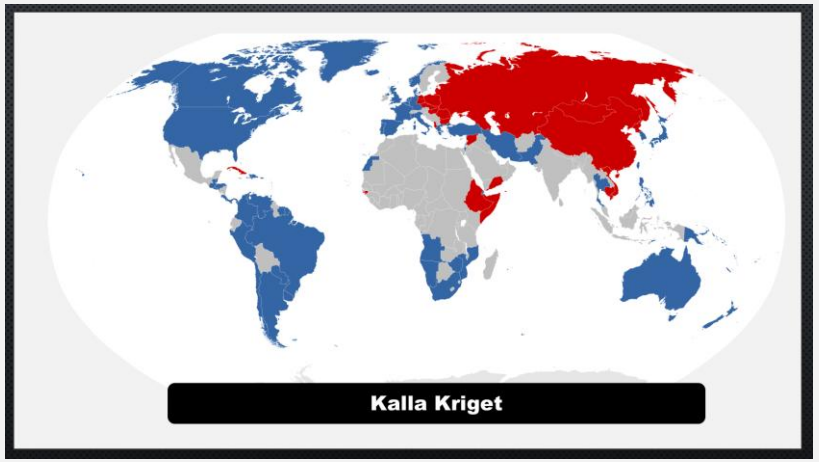
Kalla Kriget

Gustaf V (fullständigt namn Oscar Gustaf Adolf), född 16 juni 1858 på Drottningholms slott i Lovö socken, Stockholms län, **död 29 oktober 1950** på Drottningholms slott, var kung av Sverige från 1907, som den femte regenten av huset Bernadotte. Han var son till Oscar II och drottning Sofia, sonsons son till Karl XIV Johan samt farfars far till Sveriges nuvarande kung Carl XVI Gustaf.

Gustaf VI Adolf, Oscar Fredrik Wilhelm Olaf Gustaf Adolf, född 11 november 1882 på Stockholms slott i Stockholm, död 15 september 1973 på Helsingborgs lasarett i Helsingborg, Malmöhus län, var Sveriges **konung från den 29 oktober 1950** och fram till sin död. Han var son till Gustaf V och Victoria av Baden och farfar till Carl XVI Gustaf. Han ingick äktenskap 1905 med den brittiska prinsessan Margaret (1882–1920) och gifte sig för andra gången 1923 med Louise Mountbatten (1889–1965).

Koreakriget är en pågående väpnad konflikt på Koreahalvön som startade den 25 juni 1950. I praktiken upphörde dock krigshandlingarna i samband med att vapenstillestånd ingicks den 27 juli 1953. En fredsdeklaration skrevs under i Pyongyang den 4 oktober 2007, med målet att ersätta vapenstilleståndet med ett permanent fredsavtal.

Josef Stalin (ryska: Иосиф Сталин, Iosif Stalin), egentligen Iosif Vissarionovitj Dzjugasjvili (info) , född 18 december 1878 i Gori i Kejsardömet Ryssland, död 5 mars 1953 på Kuntsevo utanför Moskva, var en sovjetisk politiker och diktator av georgisk börd.

Tillskrivs ca. 61 miljoner dödade i olika former, som följd av sitt agerande, utrensningar, läger, förföljelser, politik, krig, m m

1956 reste cirka 10 000 svenskar på charterresa. 2007 reste uppskattningsvis 2,1 miljoner svenskar med charter.

Den första svenska charterresan med flyg genomfördes 1955. Resan gick mellan Stockholm och Palma på Mallorca och varade i 16 dagar. Denna resa blev början för den svenska charterturismen.

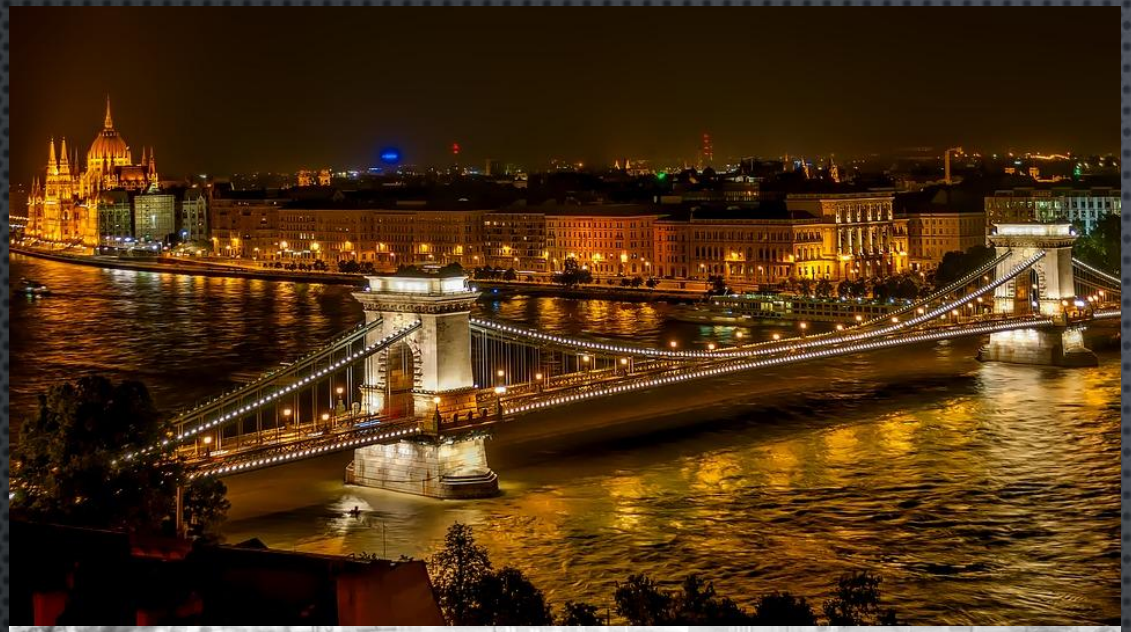

Ungernrevolten var ett folkuppror i Ungern 1956 riktat mot landets dåvarande regering styrd av det kommunistiska Ungerska arbetarpartiet (Magyar Dolgozók Pártja, MDP), samt mot Sovjetunionens inflytande i Ungern. Den ägde rum mellan 23 oktober och 4 november.

Upproret inleddes med protester vilka snabbt stegrades till väpnad kamp. Upprorsmännen fick kontroll över stora delar av landet och en provisorisk regering under Imre Nagy bildades. Upproret kvästes av sovjetarmén som ingrep den 4 november och fick hjälp av ungerska säkerhetsstyrkor. Det väpnade motståndet upphörde den 10 november.

Elvis Aaron Presley, född 8 januari 1935 i Tupelo i Mississippi, död 16 augusti 1977 i Memphis i Tennessee, var en amerikansk rocksångare, musiker och skådespelare. Han är en av 1900-talets mest framträdande underhållare och kallas ofta The King (Kungen). Elvis Presley har sålt över en miljard skivor världen över. Detta gör honom till den artist som sålt mest genom tiderna.

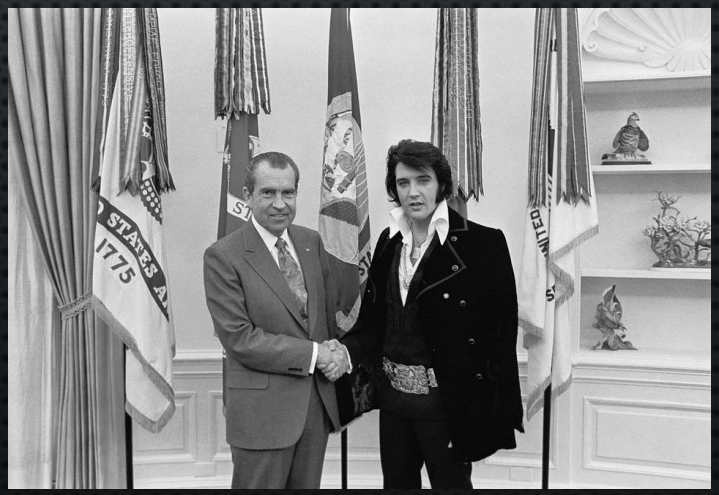

Fotbolls VM 1958

29 juni 1958: I Sverige lyckas Brasilien för första gången vinna fotbolls-VM, genom att i finalen besegra Sverige med 5-2.

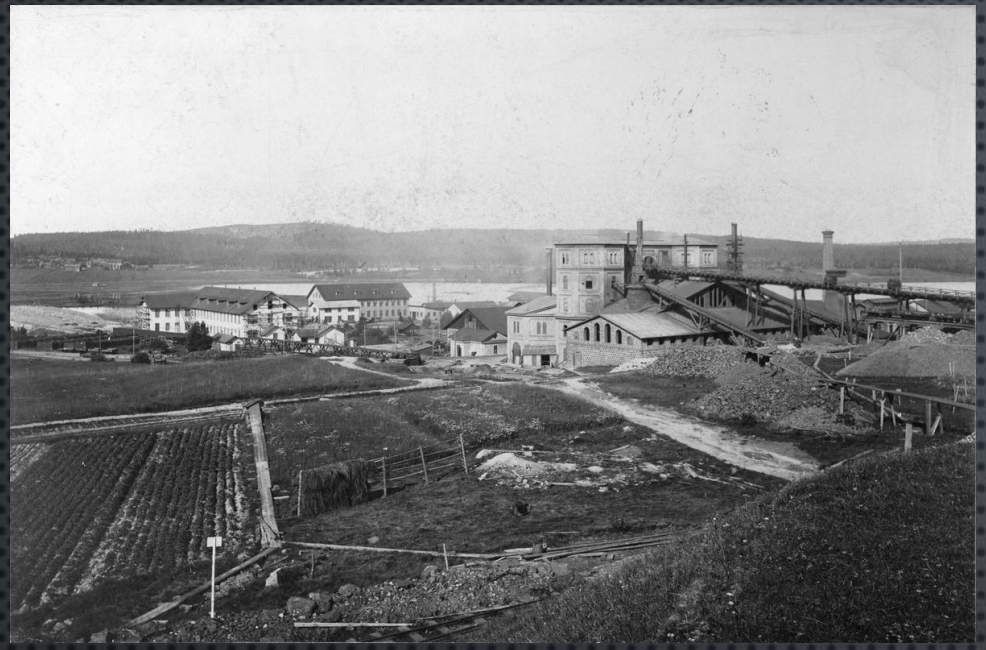

Nya städer i Sverige

1950, 1 januari – Sverige får två nya städer, **Hagfors och Oxelösund**.

1950, 23 januari – Sverige blir medlem av Unesco, FN:s organ för internationellt samarbete inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation

En symbolisk bild av raskatastrofen. Vägskylten, brevlådorna, riksvägen och de omkullvräkta husen.

29 september – Ett kraftigt jordskred i samhället **Surte** vid Göta älv drar ner 35 bostadshus med 180 lägenheter i massorna. En person omkommer i olyckan, orsakad av kraftiga regn samt jord- och lermassor i rörelse. 300 personer blir hemlösa i skalvet, som börjar klockan 08.10.

1951, 9 januari – Förenta nationernas högkvarter i New York invigs.

Förenta nationernas högkvarter är ett byggnadskomplex i Midtown på Manhattan, New York i USA, byggt åren 1948–1952. Högkvarteret räknas som internationellt territorium.

FN-skrapan som är den högsta och mest kända byggnaden i komplexet är 155 meter hög och har 39 våningar.

Marken byggnaden står på skänktes av John D. Rockefeller Jr. Innan högkvarteret stod klart fanns ett tillfälligt högkvarter i Lake Success, en förort till New York City, på Long Island.

1952 ,16 mars – Danmark, Island, Norge och Sverige bildar Nordiska rådet vid ett möte i Köpenhamn. Finland väljer till en början att stå utanför för att inte störa sina relationer med Sovjetunionen.

1953, 1 juli – I Sverige tillåts mopeden som körkortslöst motorfordon.

1952, 22 augusti – I **Sveriges största morddrama** dödas tio personer i Skåne av **Tore Hedin**, en avskedad polis som sedan dränker sig själv. Han avskedades för att ha misshandlat sin fästmö då hon ville bryta förlovningen, och mördade sedan henne samt hennes chef och sina egna föräldrar, samt sex personer på ålderdomshemmet i Hurva, som han därefter brände ner. I ett avskedsbev erkänner han också rånmord på en kvarnägare 1951.

Coca-Cola börjar tillverkas på licens i Sverige då förbudet upphör efter att fosforsyran tidigare ansetts farlig.

Motorväg Malmö – Lund, 1953

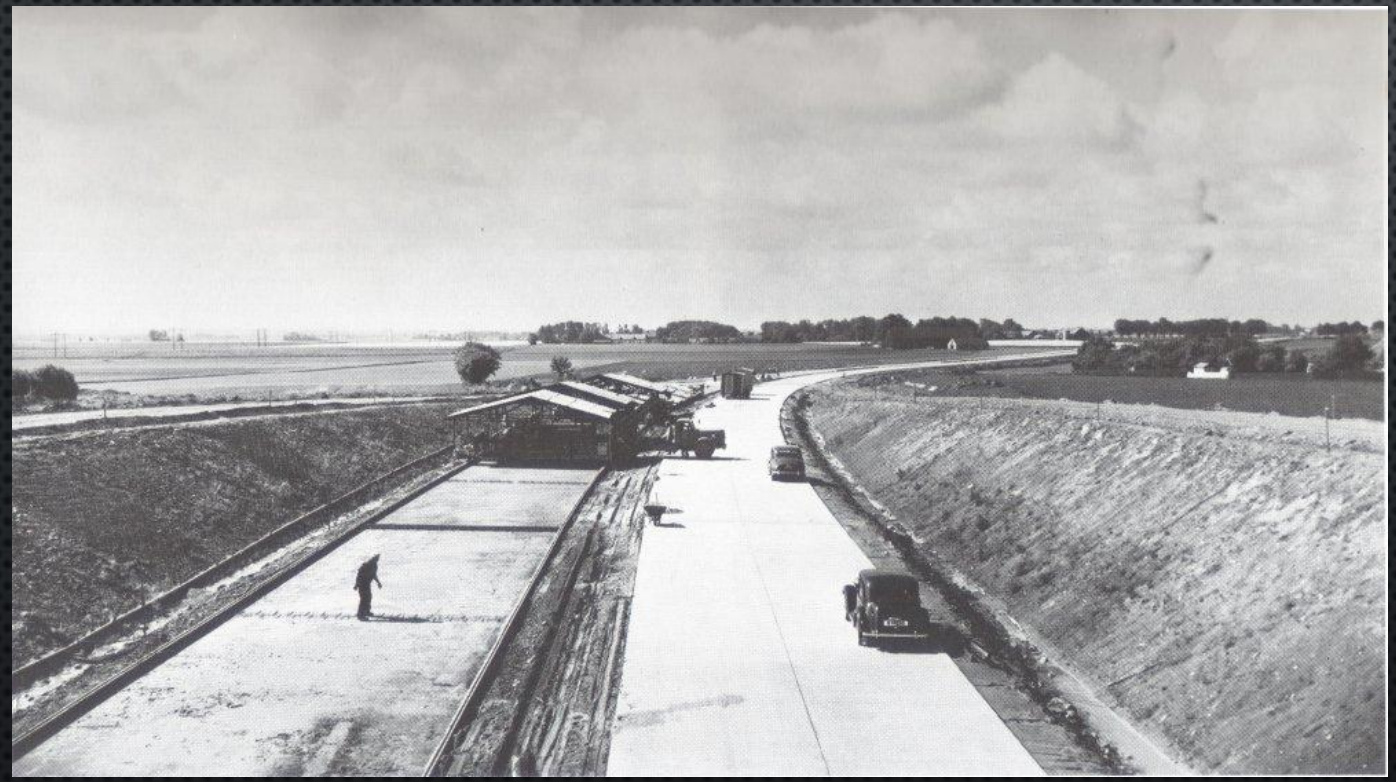

8 september – Sveriges första motorväg, mellan Malmö och Lund, invigs. Vägen är fyrfilig och 22 meter bred. Hastighetsbegränsning saknas men vägen anses ofarlig då kurvor, backar och korsningar saknas. Inviger gör prins Bertil.

Franklin D. Roosevelt led av Polio

1954, 23 februari – Ett nytt vaccin mot polio presenteras i USA

1 april – Det nya poliovaccinet börjar prövas i Sverige

Två olika slags poliovaccin används för att bekämpa polio runtom i världen. Det första utvecklades av Jonas Salk, och injiceras med spruta. Det testades första gången 1952, samt bekräftades för världen av Dr Thomas Francis Jr. den 12 april 1955, Ett munvaccin utvecklades av Albert Sabin och klinisk prövning påbörjade 1957 innan vaccinnet godkändes 1962.

Tetra Pak

1954, 14 april - Mjölk börjar säljas i Tetra Pak istället för flaska i Lund.

1954, 5 juli – **Elvis Presley** skivdebuterar hos Sun Records i Memphis, Tennessee med låten That's all right.

1955, 15 april – Den första **McDonald's-restaurangen** öppnas i Des Plaines, Illinois.

1955, 17 juli – **Disneyland** öppnar i Anaheim, Kalifornien.

1955, 1 oktober – Den **svenska motboken** avskaffas efter 40 år. Alla över 21 år får köpa hur mycket de vill på Systembolaget och starköl, tidigare receptbelagd apoteksvara, börjar säljas vid systembolag och restauranger där det snabbt blir populärt.

1956, 24 maj – Sveriges riksdag beslutar att **reguljära svenska TV-sändningar** skall starta och ger Radiotjänst monopol på dem . TV skall, liksom radion, finansieras genom licenser och utan reklam, och TV-nätet skall byggas ut så att inga medborgare missgynnas.
4 september – Svenska licensbelagda TV-sändningar startar officiellt klockan 20:00 med programmet Tänker ni rösta?, lett av **Lennart Hyland.**

1957 27 augusti – Fall av "asiaten", den största **influensaepidemin** sedan spanska sjukan 1918–1919, registreras i Sverige.

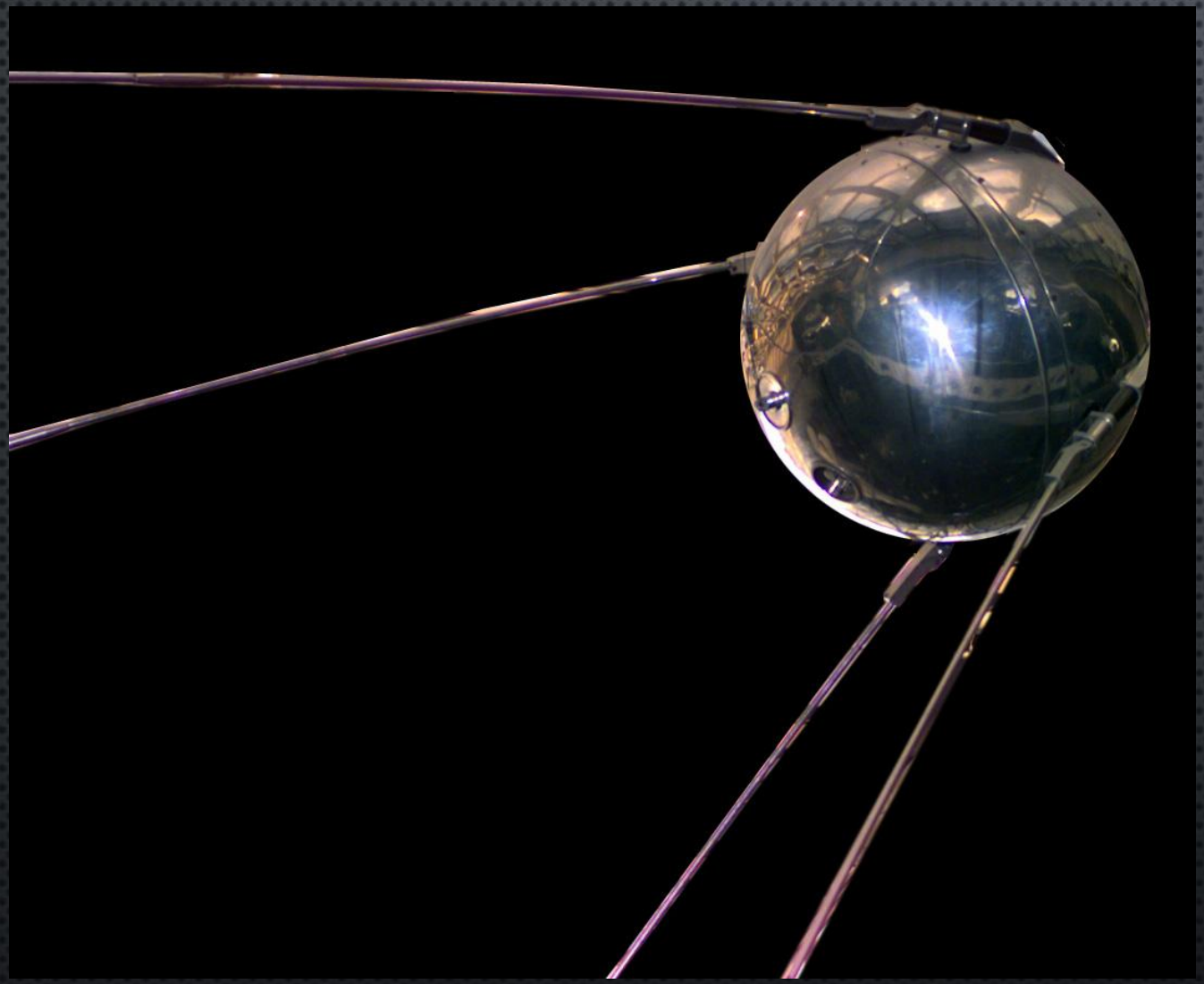

1957, 4 oktober – Sovjetunionen sänder upp **Sputnik 1**, världens första konstgjorda satellit, i omloppsbana runt jorden

Kvinnliga poliser

1958, 20 januari – Sveriges första kvinnliga poliser börjar tjänstgöra i Stockholm

Olle Björklund

1958, 3 september – Sveriges Radio-TV:s nyhetsprogram **Aktuellt** sänds för första gången.

1950

1954

1950

1958, 28 oktober - Det första IKEA–varuhuset öppnas i Älmhult.

1959, 3 januari – **Alaska** blir den 49:e delstaten att ingå i den amerikanska unionen.

1959, 18 mars – **Hawaii** blir USA:s 50:e delstat.

Regalskeppet Vasa

1959, 20 augusti – Bärgningen av regalskeppet Vasa, som sjönk den 10 augusti 1628, påbörjas.

Vasa, eller Wasa, är ett svenskt örlogsfartyg som kantrade och sjönk utanför Beckholmen i Stockholms inlopp på sin jungfruresa, söndagen den 10 augusti 1628. Efter några tidiga misslyckade försök att bärga henne på 1600-talet, glömdes Vasa i stort sett bort. Skeppets ungefärliga position förblev känd in på mitten av 1800-talet,

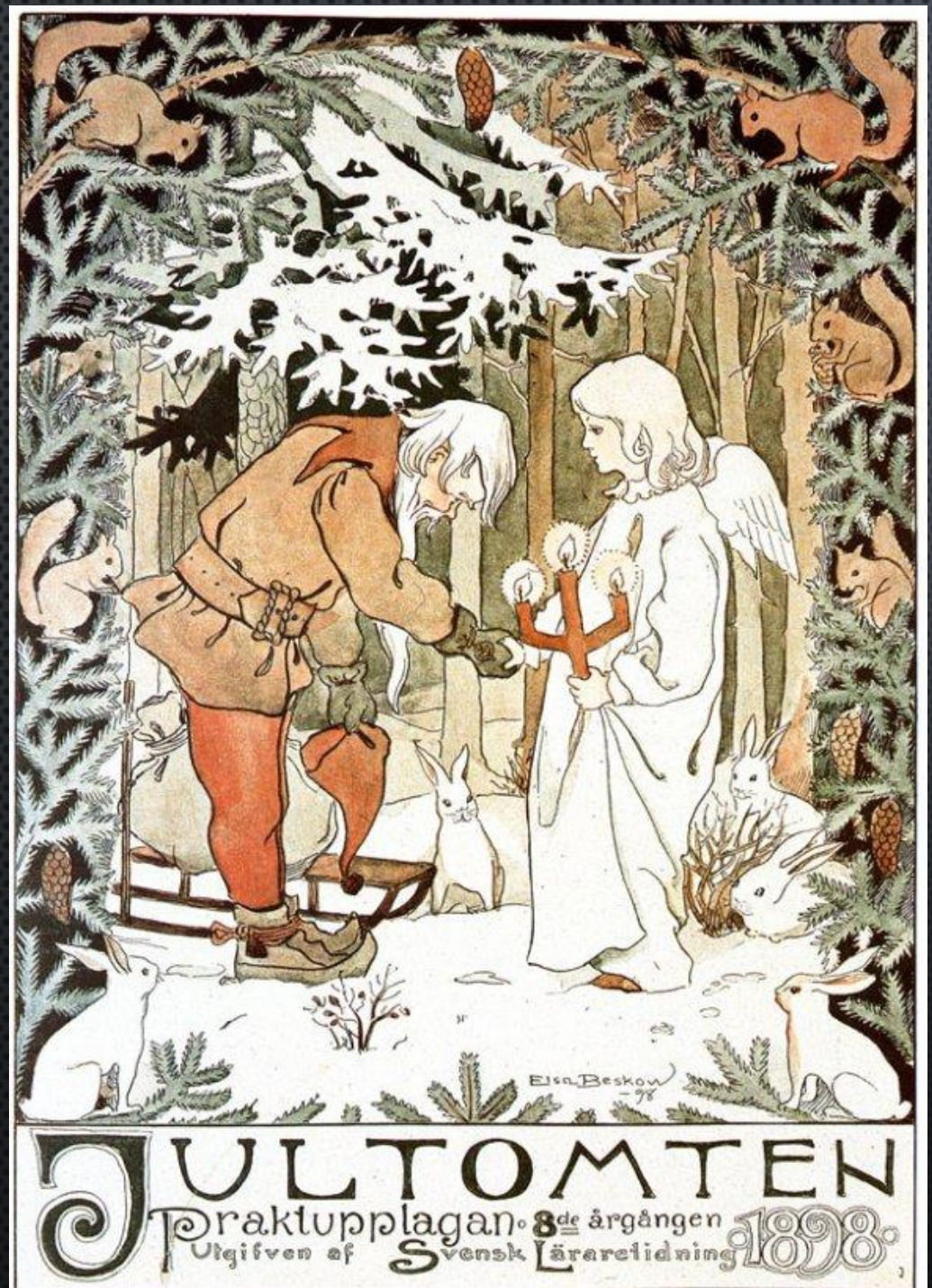

Elsa Beskow, född Maartman 11 februari 1874 på Södermalm i Stockholm, död 30 juni 1953 i Djursholm, Stockholms län, var en svensk barnboksförfattare, illustratör och konstnär. Hon har bland annat skrivit sagor som Sagan om den lilla, lilla gumman och flera berättelser om Tant Grön, Tant Brun och Tant Gredelin.

Håkon VII (norska Haakon VII), född som Christian Frederik Carl Georg Valdemar Axel 3 augusti 1872 på slottet Charlottenlund i Gentofte, Själland, Danmark, död klockan 04.35 den 21 september 1957 i Oslo, Norge; kung av Norge 1905-1957.

Prins Carl av Danmark, som han kallades innan han valdes till norsk kung, föddes som son till Fredrik VIII av Danmark och Lovisa av Sverige, och var bror till Kristian X av Danmark. Han tillhörde huset Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg, en gren av huset Oldenburg. Han var genom Karl XV:s dotter Louise av Sverige (drottning av Danmark) syssling med kung Gustaf VI Adolf av Sverige.

Håkon VII blev vald till Norges förste kung efter unionsupplösningen med Sverige 1905. Som kung vann han stor respekt, inte minst för sina insatser under andra världskriget då han blev en symbol för kampen mot den tyska ockupationen.

ATP-frågan handlade om hur pensionsystemet i Sverige skulle utformas. Detta var den helt dominerande frågan i svensk politik i slutet av 1950-talet.

ATP-striden. Voteringstavlan i riksdagens andra kammare den 14 maj 1959 visar att ATP antagits med endast en rösts övervikt. De 115 nej-rösterna innebar bifall till den socialdemokratiska reservationen, medan de 114 ja-rösterna gavs för utskottets borgerliga majoritet mot ATP. Folkpartisten **Ture Königson** avstod från att rösta.

Ämbetsperiod
11 oktober 1946–14 oktober 1969
23 år och 3 dagar

Tage Fritjof Erlander, född 13 juni 1901 i Ransäter i Värmlands län, död 21 juni 1985 i Stockholm, var partiledare för Sveriges socialdemokratiska arbetareparti och Sveriges statsminister 1946–1969. Med 23 år på posten som **svensk statsminister** är Tage Erlander den regeringschef bland alla världens parlamentariska demokratier, som i oavbruten följd suttit längst på sin post. Erlander var ledamot av Sveriges riksdag 1932–1973 i andra kammaren.

Någonstans i Värmland - från slutet av 1950-talet. Kommentar från en användare: "Bilden är tagen på nuvarande Storgatan i Sunne och dagens bibliotek ligger där

Spårvagn, bussar och bilar i trafik runt "svampen", neonskyltar och gatubelysning tända. Stureplan, Stockholm. (1967)

Foto: Liljeroth, Erik
Nordiska museet

COL 891

P44507

SAAB 96
SAAB
96
SAAB 96

Linköping

Lilla Edet

Barn som leker vid radhuslänga. Malmö. Friluftsstaden

FOTOGRAFERING 1950 - 1954 (uppskattning)
FOTOGRAF Liljeroth, Erik

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Vy över Gustav Adolfstorg i Malmö. En myllrande trafikbild med bussar, spårvagnar och fotgängare. I fonden husfasader med butiker, bland annat Spirella.

FOTOGRAFERING 1958
FOTOGRAF Liljeroth, Erik

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Marstrand

Växjö

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Vad kostar villan?

50 000 kr engångskostnad
Årskostnad olja: 3 700 kr
Övriga driftskostnader: 900 kr

Sport i Sverige

VM 1959 ishockey: 1) Kanada 2)Sovjet 3) Tjeckoslovakien

SM ishockey: 1) Djurgården 2) Leksand 3) Grums

Fotboll Div 1: 1) Göteborg 2) Norrköping 3) Djurgården

VM Boxning: 26/6-1959: Ingemar Johansson världsmästare (Floyd Patterson, k.u, 3:e ronden)

0 - 0

Foto: Norrlandsbild

Sundsvalls museum

Nyblivna boxningsvärldsmäst aren i tungvikt, **Ingemar Johansson,** var huvudattraktion vid en boxningsgala på Timrå idrottsplats.